

Міністерство освіти і науки України
Державна вища технологічна та економічна школа в Ярославі
Університет Миколаса Ромеріса, Литва
Турецький Гіресунський університет
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучасва
Полтавська державна аграрна академія
Дніпровський національний аграрно-економічний університет
Миколаївський національний аграрний університет
Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. П. Василенка
Львівський національний аграрний університет
Кафедра обліку та оподаткування

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ:
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ
АСПЕКТИ**

***МАТЕРІАЛИ II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
18-20 березня 2020 р.***

ЛЬВІВ 2020

УДК 33 0.341.1:005.92

О-17

Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, **18-20 березня 2020 р.** – Львів: ЛНАУ, 2020. – 552 с.

Організаційний комітет:

Янишин Я. С. – декан економічного факультету, к.е.н., в.о. професора кафедри міжнародних економічних відносин ЛНАУ;

Марків Г.В. – заступник декана економічного факультету, к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування ЛНАУ;

Петришин Л.П. – д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування ЛНАУ;

Гнатишин Л.Б. – д.е.н., в.о. професора кафедри обліку та оподаткування ЛНАУ;

Демчук Н.І. – д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпровського державного аграрно-економічного університету;

Прокопишин О.С. – заступник завідувача кафедри з наукової роботи, к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування ЛНАУ;

Жидовська Н.М. – заступник завідувача кафедри з навчально-методичної роботи, к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування ЛНАУ;

Андрушко Р.П. – заступник завідувача кафедри з виховної роботи, к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування ЛНАУ;

Малецька О. І. – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування ЛНАУ;

Дранус Л.С. – к.е.н, доцент кафедри менеджменту Чорноморського національного університету імені Петра Могили;

У збірнику представлено матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти». Результати наукового пошуку можуть бути використані для подальших наукових досліджень та формування нових наукових ідей.

Усі матеріали подаються в авторській редакції

© Львівський національний аграрний університет, 2020
Кафедра обліку та оподаткування, 2020

УДК 657.1

Бруханський Р.Ф.

*д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль*

ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ Й ОЦІНКА ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

На сучасному етапі розвитку облікової методології стратегічного обліку відсутня єдність у підходах учених щодо порядку облікового відображення й оцінки факторів зовнішнього середовища (макро- та мікросередовища), що впливають на процес прийняття стратегічних управлінських рішень.

Диференціацію доцільно проводити у розрізі двох основних підходів до здійснення стратегічних облікових записів [2, с. 19]:

1) відокремлене відображення об'єктів зовнішнього середовища за обраними агрегатами на основі подвійного запису. Реалізація такого підходу має проводитись на основі дотримання вимог, що висуваються до здійснення агрегованих стратегічних облікових записів: обрання облікових агрегатів на основі розробленого стратегічного структурованого плану рахунків, що стосуються агрегованих стратегічних записів; впровадження нових агрегатів, що стосуються зовнішнього середовища підприємства (активи зовнішнього середовища, капітал зовнішнього середовища, зобов'язання зовнішнього середовища); визначення характеру змін (збільшення або зменшення) та типу облікових змін, до яких приводить здійснення такого запису (активні або пасивні, пермутації або модифікації); здійснення агрегованих стратегічних облікових записів на основі застосування подвійного запису (один агрегат – за дебетом, інший – за кредитом).

Оскільки стратегічні записи здійснюються в розрізі обраних стратегічних альтернатив, які відрізняються між собою за просторовими та часовими характеристиками, Г. Є Крохічева ввела

поняття «фрактал» як критерій їх класифікації. На думку М. В. Болдуєва, використання гіпотези фрактальності в стратегічному обліку дає можливість визначати інформацію і забезпечувати управління за територіальними фракталами (внутрішні та зовнішні сегменти діяльності, ланки ланцюжка створення вартості, продукти тощо) і фракталами часу (інвестиційні, інноваційні та стратегічні горизонти) [1, с. 126]. В подальшому ця ідея була розвинута при побудові системи агрегованих стратегічних облікових записів.

Зокрема, на думку Т. О. Графовой, стратегічні агреговані проведення здійснюються за фракталами, якими можуть бути: варіанти діяльності підприємства відповідно до моделі стратегічного розвитку підприємства (інерційний, помірно-оптимальний, інноваційний); сегменти стратегічної активності; часові горизонти різної тривалості (5, 10, 15 і більше років). Наявність і використання єдиного інформаційного простору дозволяє отримувати інформацію багаторівневого характеру за фракталами простору і часу: стратегічними майданчиками, інформаційними супермагістралями, мобільними фракталами часу і мережевого простору, варіантами стратегічного розвитку, сегментами стратегічної активності тощо [3, с. 46].

Таким чином, використання концепції фракталів у системі стратегічного обліку дозволяє формувати різні види стратегічних похідних фрактальних балансових звітів, які є основою для прийняття стратегічних управлінських рішень.

2) додаткове відображення впливу факторів зовнішнього середовища на об'єкти внутрішнього середовища підприємства. Такий спосіб здійснення стратегічних записів запропонований О. М. Щемелевим у вигляді нетінгових проведеннь та розвинений О. М. Євстаф'євою. Він передбачає відкриття до кожного синтетичного рахунка стратегічного структурованого плану рахунків окремого субрахунка, який би відображав позитивний та негативний вплив факторів зовнішнього середовища.

Зокрема, О. М. Євстаф'єва розробила алгоритм постановки на облік фактів господарського життя, що враховує вплив факторів макро- і мікро-середовища та виявлення супутніх і результуючих

ризиків, що впливають на діяльність підприємства: 1) виявлення зовнішніх і внутрішніх факторів та визначення направленості їх впливу; 2) оцінка ризиків, що виникають від впливу визначених факторів; 3) визначення сутності, типу та суми за фактом господарського життя, що виник у результаті впливу виокремлених факторів; 4) визначення рахунків, які використовуються при відображенні фактів господарського життя [4, с. 5].

На основі здійснених стратегічних записів уможливорюється складання стратегічного похідного балансового звіту, що дозволяє сформувати думку користувача не лише про фактичний, а й про ймовірний стан підприємства, що формується в результаті ймовірних змін внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства. Інформація з одержаного звіту може бути використана для оцінки стратегічних переваг кожної із виділених стратегічних альтернатив та дозволяє побудувати дієву й ефективну систему стратегічного менеджменту.

Для здійснення стратегічних облікових записів як одного з етапів методики стратегічного обліку може бути використаний будь-який із розглянутих двох підходів.

Проте, на нашу думку, більш доцільним є застосування першого підходу, який, з одного боку, дозволяє відобразити вплив реалізації конкретної стратегічної альтернативи на стан підприємства в його зовнішньому середовищі, а з іншого – за допомогою стратегічних похідних балансових звітів відобразити вплив зовнішнього середовища на стратегічні показники діяльності підприємства (чисті активи та чисті пасиви), що дозволяє зробити відповідний стратегічний вибір або вжити належних заходів з метою коригування сформульованої та обраної стратегії.

За результатами здійснення інжинірингових і стратегічних облікових записів доцільно формувати інжинірингово-стратегічний баланс, за яким розраховується показник стратегічних чистих активів, що охоплює вплив введення інжинірингових облікових об'єктів та факторів зовнішнього середовища і є стратегічним показником власності підприємства, «очищеним» від наявних у нього зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Болдуєв М. В. Концептуальні підходи формування стратегічної бухгалтерії. Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 3 (7). С. 122-128.
2. Бруханський Р. Ф. Методика ведення стратегічного фінансового обліку на підприємствах: інжиніринговий аспект. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 8. С. 18-28.
3. Графова Т. О. Методология комплексного учета интеллектуального капитала : автореф. дис. на соиск. науч. степ. д-ра экон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Татьяна Олеговна Гра-фова. Ростов-н/Д, 2012. 50 с.
4. Евстафьева Е. М. Методика формирования стратегического балансового отчета, ориентированного на показатели стоимости капитала. Аудит и финансовый анализ. 2011. № 3. С. 1-7.